

**TMMOB
JEOLJ MÜHENDİSLERİ ODASI**

**DALAMAN (MUĞLA) AKKÖPRÜ BARAJI
KİL DOLGU MALZEMESİ İÇİN ALINAN
ALÜVYON ÖRTÜNÜN
(VERİMLİ TARIM TOPRAKLARI)
JEOLJİK ÖN RAPORU**

2004, Ankara

DALAMAN AKKÖPRÜ BARAJI KİL OCAĞI İÇİN KAMULAŞTIRILAN ALANLAR HAKKINDA JEOLJİ ÖN RAPORU

GİRİŞ

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın; 22 Aralık 2003 tarih ve 3066/402 sayılı yazısı gereğince Muğla ili Dalaman İlçesi Dalaman Çayı üzerinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapımı devam eden Akköprü Barajı Kil Çekirdekli Kaya Dolgu tipindeki barajda kullanılacak kil malzemesinin alındığı alanlardaki DSİ kamulaştırmasıyla ilgili olarak, sözkonusu alanlarda yeterli miktarda ve nitelikte kilin olup olmadığını, anılan işlemin kamu yararı gözetip gözetmediğinin ve doğal çevreye etkilerinin araştırılması için yerinde etüt yapılmıştır.

Muğla ili Dalaman İlçesi sınırları içinde kalan, Dalaman Çayı üzerinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından **Kil Çekirdek Kaya Dolgu tipinde** hidroelektrik, sulama ve taşkın önleme amaçlı Akköprü barajı yapılmaktadır.

DSİ Genel Müdürlüğü tarafından baraj çekirdek dolgusunda kullanılacak olan kil için Dalaman Ovası'nın kuzeyinde yer alan Dereköy mahallesi ve Taşlıburun mahallesinin alüvyondan oluşan verimli tarım arazileri kamulaştırılmış ve toprağı alınmıştır. Bu alanlarda istenilen kalitede ve miktarda kil olmadığı belirtilerek, DSİ tarafından kamulaştırılan alanın sınırları sürekli genişletilmekte ve ilave kamulaştırmalar yapılmaktadır. Verimli tarım toprağının en üst 0.5-1 m'lik kısmı kenara itilerek, altındaki en çok 2 metre kalınlığındaki toprak kaldırılarak taşınmaktadır. Alüvyon zemin mercerler şeklinde çakıl, kum, silt ve çamurtaşından oluştuğundan ve su tablası seviyesi yüksek olduğundan alınma işlemi parça parça, atlanarak ve gelişigüzel yapılmaktadır. Bu amaçla yaklaşık 2 km² lik tarım alanı kamulaştırılmıştır. Kamulaştırma sonucunda Türkiye'nin en verimli ve en değerli tarım toprağı taşınmakta, narenciye bahçeleri kaldırılmakta, pamuk, susam, tahıl, mısır, sebze, sera alanları yok edilmektedir. Bölge erozyonla baş başa bırakılmakta, çoraklaşmakta, çevre yok sayılmakta, geçimini toprakla sağlayan vatandaşlar topraksız bırakılmakta, yoksulluğa ve göçe zorlanmaktadır. Bu sebeple de Anayasa'nın 44. maddesindeki; **Devlet toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek erozyonla kaybedilmesini önlemek, topraksız olan veya yeteri kadar toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır** ve 45. maddedeki; **"Devlet tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını önlemek için gerekli girişimlerde bulunur"** ifadelerine göre anayasaya aykırı işlem yapılmaktadır.

LİTOLOJİ BİRİMLERİ

Dalaman Ovası tamamen alüvyondan oluşmaktadır. Güneyde Akdeniz, doğuda Dalaman Çayı ile sınırlanmış, doğu ve kuzeyi ise sıradağlarla çevrelenmiştir. Ovası çevreleyen dağları Kretase yaşlı magmatik kökenli ofiyolitik kayalar (Serpantin, dunit, peridotit: S simgesi), ile Ovanın doğusunda yer alan Eosen yaşlı sedimanter kökenli kil, kıltaşı, kumtaşıdan oluşan birim (e simgesi) oluşturur.

İnceleme konusu olan alan Ovanın kuzeyinde Dalaman ilçe merkezine 5 km mesafedeki Taşlıburun mahallesi, Dereköy mahallesi ve Gürköy sınırları içinde kalan alandır. Burası Tersakan çayı ile Sıra Derenin ovayla kavuştuğu yer olup, bu kısım sellenme ile taşınarak gelen ve oluşumu 2 milyon yıldan bu yana süren çakıltaşı, kumtaşı, siltaşı ve çamurtaşından oluşmaktadır (bkz. 1:25000 ölçekli jeoloji haritası: Qç simgesi). Alüvyon yelpazesi tipinde çökeltme sistemi içinde ovayla dağın birleşme noktasında eğimin fazla olduğu alanlarda iri çakıl, çakıl, çakılcık ve kum depolanmış, eğimin daha az olduğu alanda kum, silt ve çamur depolanırken, eğimin sıfır olduğu alanda ise silt ve çamur depolanmıştır (bkz. 1:25000 ölçekli jeoloji haritası kırmızı boyalı Qç simgesi kısımlar çakıltaşı, kumtaşı, siltaşı ve mavi boyalı, Qa simgesi kısımlar siltaşı, çamurtaşı, Şekil-1 Enine kesit). Çakıltaşı, kumtaşı, siltaşı ve çamurtaşı depolanmaları akarsu ortamının özelliğine bağlı olarak mercerler şeklinde olup, bu çökeller dere yatağının sürekli yerdeğiştirmesine bağlı dağınık bir konumda bulunmaktadır.

KAMULAŞTIRILAN ALANIN LİTOLOJİSİ

DSİ Genel Müdürlüğü'nce kamulaştırılan alanın büyük bir bölümü çakıltaşı, kumtaşı, siltaşı ve çamurtaşından oluşmaktadır. Bunlar mercerler şeklinde olup, yanal yönde devamlı değildir. Alanın çok dar bir bölümü siltaşı ve çamurtaşından oluşmakta, en üstte ise 50 cm-1 m tarım toprağı

bulunmaktadır. 1:25000 ölçekli haritada 1-E kil ocağı olarak anılan alan (1998-2002 yılında kamulaştırılmış ve malzeme alınmıştır) Sıra derenin taşıdığı çakıltaşı, kumtaşı, silttaşı ve seyrek çamurtaşından ibaret olup, 1-E sahasının batısındaki kalan dar bir alan 1977 yılına kadar göl olan alandır ve burada silttaşı ve çamurtaşı egemen litolojidir. Kilin çökelebilmemesi için göl ortamı olması ve asılı malzemenin çökmesi gerekir. Oysa kamulaştırılan alan tamamen yüksek enerjili akarsu ile taşınan malzemeyle doldurulmuştur. Malzeme alınan alanda mercer şekline çakıl, kum, silt ve çamur depolanması olduğundan kil ocağı olarak işletilebilecek miktarda kil bulunabilmesi zordur. 2003 yılında kamulaştırılan ilave 1-E kil ocağı denilen alanda aynı çakıltaşı, kumtaşı, silttaşı ve çamurtaşından oluşmaktadır. Yine 2004 yılında kamulaştırılması düşünülen 2-E kil ocağı sahası da çakıltaşı, kumtaşı, silttaşı ve çamurtaşından oluşan eski (1960 lı yıllara kadar) Tersakan çayının malzemesidir.

DSİ 1977 DRENAJ KANALLARI VE TARIM

Kızılköy, Göcek, Kızılbil'den beslenerek gelen Tersakan Çayı, Buhasa Dere ile Sıra Derenin taşkın suyu 1977 yılından önce Ovaya kavuştuğu andan itibaren yolunu bulmak için her yıl kendine yeni bir yatak, su yolu oluşturur ve şu anda kamulaştırılması yapılan tüm alanı sular altında bırakırdı. 1960'lı yıllardan önce Gürköyü'ne doğru, sonraki yıllarda ise batıya doğru yayılır ve DSİ nin 1-E sahası dediği alanın batısındaki kısımda bir göl oluşturur ve suyunun bir kısmını buraya bırakırdı. Fazla suyunu ise Akdeniz'e kadar Ovanın batı kıyısı boyunca ilerleyerek boşaltırdı. Su altında kalan alanlarda özellikle göl sahası içinde Mayıs ayına kadar tarım yapılamazdı. 1977 yılında DSİ tarafından Tersakan çayı Ovaya kavuştuğu noktadan itibaren kanala alınarak Akdeniz'e iletildi. Su tablasının yüksek olduğu alanlar tarıma elverişli hale getirilmek üzere drenaj kanallarıyla kurutuldu. Bu sayede verimli narenciye bahçeleri, pamuk, mısır, susam, seracılık, sebze vb. alanları oluşturuldu. Şu anda kamulaştırılan ve kamulaştırılacak alanlar kumlu, siltli oluşu, toprağın özelliği nedeniyle Türkiye'nin en verimli portakal ve limon bahçeleridir. Maalesef bu bahçeler kil olduğu gerekçesiyle yok edilmekte, yerleri su göletleri haline getirilmektedir.

1:25000 ölçekli haritada drenaj kanalları mavi düz çizgilerle gösterilmiştir.

KAMULAŞTIRILAN ALANLARIN DURUMU

Yukarıda litoloji özellikleri verilen çakıltaşı, kumtaşı, silttaşı ve çamurtaşı alanları, ayırım gözetmeksizin kamulaştırılmıştır. Kil ocağı diye çakıltaşı, kumtaşı ve silttaşı olan ekim alanları çiftçinin elinden ikna edilerek, ikna edilmeyenlerin ise mahkeme kararıyla ellerinden alınmıştır. Malzeme alınmaya başlanıldığında yüzeyde görülen litolojiye uygun olarak altta da çakıltaşı, kumtaşı, silttaşı olduğu görülmüştür. Kil olmadığı anlaşılınca amaca uygun olmadığı gerekçesiyle DSİ tarafından terkedilmiştir. Kamulaştırılan yerlerin 1999'da kamulaştırma bedeli ödenmiş, bir yıl sonra, 2000 yılında ihtiyaca cevap vermiyor denilerek kamulaştırılan alanın kamulaştırma bedelinin faiziyle birlikte geri verilmesi şartıyla, tarlası vatandaşa geri verilmeye çalışılmış, ancak vatandaş bu durumun bir yıl önce böyle olacağını bilmediğinden aldığı kamulaştırma bedelini harcamıştır. Şu anda yoksul olması nedeniyle parayı geri verme durumu olmadığından hukuksal sorunlar devam etmektedir. DSİ tarafından hak sahiplerine kamulaştırdığı evinin de içinde bulunduğu alanlar değil de, ilgisiz başka yerler önerilmiştir. Tüm hayatı birkaç dönüm toprağını işlemek suretiyle devam ettiren bu kısımdaki çiftçinin elindeki tarım arazileri ellerinden alınmıştır. İlk kamulaştırılan alanda yeterli kalitede ve miktarda kil olmamasına karşın, aynı litolojik özellikteki tarım alanları da aynı gerekçeyle kamulaştırılmış ve yapılan çalışmalarda bu alanlarda da kil bulunamamıştır. DSİ sürekli ilave kamulaştırma yaparak alanı genişletmekte, 4 km²'ye yakın narenciye alanını üstten süpürerek, ve en üst 1-2 m toprağı ararak, ovanın kuzeyinden güneye doğru ilerlemektedir.

KAMULAŞTIRILAN ALANLARIN ETÜDÜ, ALTERNATİF METOTLAR VE KİL SAHALARI HAKKINDA

Baraj gövdesi çekirdek dolguda kullanılacak olan kilin aranıp bulunması uzman Jeoloji Mühendisince yapılmalıdır. Öncel araştırmalar, sedimentolojiden anlayan, akarsu, göl, deniz gibi ortamlarda ne tür kaya tipi çökeceğini bilen Jeoloji Mühendisince yapılmalı, litoloji farklılıkları belirlenmeli ve daha sonra sondajlı etütlere geçilmelidir. DSİ'nin Akköprü Barajı kili için kamulaştırdığı alanlarda bunun yapılmadığı anlaşılmaktadır. Yüzeyde bile çakıltaşı, kumtaşı olduğu

belli olan alanların özelliği dikkate alınmadan, altta kil olabilir düşüncesiyle, bilimsel veriler değerlendirilmeden kamulaştırıldığı anlaşılmaktadır. Malzeme alınmaya başlanıldığında derinliklerde kil bulunamayınca kamulaştırılan alanların terkedildiği görülmüştür. Sondajların kepçeyle belirli aralıklarla ve seyrek alındığı, yüzeyde çamurtaşı olan malzemenin kil olarak değerlendirilip, altta da aynı litolojinin olabileceği tahmini yapıldığı, mevcut bilimsel verilerden yola çıkılarak sonuca gidilmediği anlaşılmaktadır. Baraj gövde dolgu malzemesi olarak kil yerine RCC yöntemi, Yatağan Termik santrali külünün kullanılması gibi yöntemler varken Akköprü Barajında tercih verimli sulu tarım topraklarının kamyonlara yüklenerek taşınması yönünde kullanılmıştır.

Akköprü Barajına yakın Elcik, Sabunlu, Kürköy, Karaağaç, Payam, Akkaya köyleri ile Karaağaç köyü Yonmaca Gediğinde yeterli miktarda ve nitelikte kil bulunmasına karşın bu alanlar kil için değerlendirilmemiştir.

Baraj kil malzemesi olarak alternatif yöntemler olmasına karşın, Akköprü barajı için bu seçenekler düşünülmemiş ve 2 Milyon yıldan bu yana oluşumunu devam ettiren ve bir daha oluşmayacak, tarım topraklarının kullanılması uygun görülmüştür. Barajın çevresindeki dağ ve yamaçlarda kil ve kiltaşından oluşan ve tarım alanı olarak kullanılmayan kaya birimleri bulunmasına, Aydın ili Çine Barajında RCC yöntemi (Silindirle sıkıştırılmış beton) başarıyla uygulanmasına, Yatağan Termik Santrali külünün baraj dolgusunda kullanışlı bir malzeme olduğunun bilinmesine karşın, maalesef Akköprü Barajı'nda kil adı altında sulu tarla toprağı kullanılması uygun bulunmuştur. DSİ tarafından 1977 yılında şu anda kil olarak alınan ve o yıllarda Tersakan çayının taşkınları ve suyunun altında kalan toprakları korumak ve verimli hale getirmek amacıyla drenaj kanalları açılmıştır. Ayrıca Tersakan Çayı, Bezkesse-Taşlıburun–Dereköy-Gürköy tarım alanlarını tehdit etmemesi için çayın ovayla birleştiği noktadan itibaren bir kanalla Akdeniz'e bağlanmıştır. Bu kanalın bendinin hemen arkasından baraj için malzemenin, baraj hizmete girdiğinde suyuyla hayat verecek olan narenciye bahçelerinin kaldırılması, susam, pamuk, mısır vb yetiştirilen toprakların alınması ve araziler içindeki drenaj kanallarına dokunulmaması gibi bir çelişki de yaşanmaktadır. Bir çelişki de Baraj sulama projesi kapsamında olan toprakların alınmasıyla yaşanmaktadır.

MALZEME ALINAN YERLERİN DURUMU

Dalaman Akköprü Barajı inşaatı sırasında tarla sahiplerine uygun gelecek bir fiyatla kamulaştırma gerçekleştiren DSİ kil belirleme sırasında sağlıklı davranmamış ve kum, çakıl olan yerlerde de kamulaştırmaya gitmiştir. DSİ tarafından başlatılmış olan çalışma daha sonra taşeron firma tarafından sürdürülmüş ve sorunlarda bundan sonra derinleşerek devam etmiştir. Kamulaştırılmış olan alanlardan istediği gibi istediği derinlikte ve istediği kadar malzeme almış ve malzeme aldığı yeri olduğu gibi bırakmakta her hangi bir sakınca görmemiştir.

1977 yılına kadar göl olan ve bu tarihten sonra kurutulmuş sulak alan kapsamından çıkarılan Karagöl mıntıkası Tersakan Dere ile taşınan materyalin biriktiği bir iç göl olup birikintilerin yatay tabakalı yılların taşıma kapasitesi ve yağışlarına bağlı olarak çakıl, kum, kil olarak üst üste, yan yana, merccekler halinde sıralandığı ve sağlıklı bir katmanlaşmanın olmadığı birikmelerdir. Bu katmanlardan, mercceksi yapıdan kil katmanına ulaşım yalnız o katmanı almakta oldukça zordur. Taşeron firmanın yetki ve sorumlulukları ile DSİ tarafından ne gibi koşullar konulduğunun bilinmesi, bunun içinde DSİ Bölge Müdürlüğü yetkilileri ile irtibat kurulması şarttır.

Kil alınan alanların büyük bölümü Tersakan Deresinin eskiden taşarak göl yaptığı alanlar olup DSİ tarafından Tersakan Dere kanala alınarak Akdeniz'e ulaştırıldıktan sonra drene edilerek kazanılmış topraklar olarak köylülere dağıtılmış alanlardır.

Gölden elde edilen alanların büyük bölümü narenciye bahçesi yapılmış zaman içerisinde verimden düşen bazı yerler yeniden narenciye bahçesi olarak tesis edilmiştir.

Taşeron firma DSİ tarafından satın alma sureti ile kamulaştırılacak alanlara beyaz bayrak ve çalışma başlayacak kamulaştırılan alanlara kırmızı bayrak, toprak almaktan vazgeçtiği alanlara da mavi bayrak dikmektedir.

Firmanın malzeme aldığı alanlarda devasa göl oluştuğu, hiçbir yerde çukurların kapatılmadığı görülmüştür. Nisan ayı içerisinde malzeme alınarak oluşturulan göl suyunu boşaltmak için eski DSİ drenaj kanalının genişletildiği, 4 m V şeklinde derinleştirildiği, betonla kaplanmadığı dolayısıyla yanlara doğru göçmelerin olduğu, çevresinde güvenlik için bir örgü, beton vb. olmadığından can ve mal kaybı için tehlikeli bir su dolu kütle haline getirildiği görülmüştür. Ayrıca kanalı genişletirken, açarken NTF firmasının aldığı malzemeyi, hemen 100 m yanındaki DSİ'nin Tersakan çayı kanalına boşalttığı, taşkına karşı sürekli temiz olması gereken kanalı da doldurdukları görülmüştür.

Akköprü barajının tamamlanması için 375 trilyon gerekmektedir. Bu senenin bütçesine 33 trilyon konulmuş olup bu şekilde ödenek ayrıldığı takdirde 10 yılda ancak tamamlanabilecektir. 10 yıl sıfır eğimli kil alınmış arazilerin adeta tahrip edilmiş durumları ile Tersakan Deresinin su kotu altında kalması ve taban suyu nedeni ile göl ve sivrisinek yuvası olması kaçınılmazdır. Daha önce göl iken 1977 yılında Tersakan Dere kanala alınarak drene edilen ve kazanılan araziler bir sulak alan eko sistemini yok etmiştir. Doğa zaman içerisinde kendisini onarmış ve yeni bir yaşam ortamı yaratmıştır. Yaklaşık 26 yıl sonra yeni oluşan bu eko sistemde bilinçsizce yok edilmektedir.

Tarla sahipleri dekar başına ödenen para için az veya çok diye her hangi bir şikayette bulunmadan tarlalarını sattılar. Bu gün için kamulaştırma bedelinin yeterli olduğu şikayet olmamasından ve bedel artışı davaları açılmamış olmasından anlaşılmaktadır.

- Baraj yeri Afrika ve Anadolu kıtalarının birbiri altına daldığı zon üzerinde bulunmaktadır. Bu yörede tarihsel kayıtlardan da anlaşıldığı üzere defalarca deprem olduğu, can ve mal kayıplarına yol açtığı bilinmektedir.
- Bölgede ofiyolit kaya birimleri hakim olup, bunların malzemesi olan kum ve kilin baraj için bazı mühendislik problemler oluşturduğu, yeterli kalitede ve miktarda bulunmamaktadır.
- Hemen yakın yörede inşaatı devam eden Çine Barajında SSKD (Silindirle sıkıştırılmış katı dolgu) ya da RCC (Silindirle sıkıştırılmış beton) yöntemi uygulanmasına karşın, Akköprü Barajında kil çekirdek dolgu tipi tercih edilmiştir.
- Kil çekirdek dolguda yakın yerdeki termik santral külleri değerlendirilmemiştir.
- Tercih tarım toprağını almak yönünde olduktan sonra, kamulaştırılan yaklaşık 2 kilometre kare alanda niçin 1-2 metre derinliğinde ve niçin gelişigüzel malzeme alınmaktadır?
- Çakıl, kum, siltli alanlar niçin kil ocağı olarak kamulaştırılmıştır.
- Kil ocağı olarak kamulaştırılan alanlar, 10 ay sonra kamulaştırma amacına uygun kullanılmasına gerek kalmadığı belirtilerek kamulaştırmadan vazgeçilmiştir.
- Özel mülkiyetteki bir alana sınırı olan daha kalite ve miktarda malzeme içeren hazine (kamu) alanlarından malzeme alınmamıştır.
- Bazı kamulaştırılan narenciye ve buğday tarlalarının ürünlerinin alınmasıyla eciri misil alınmıştır (2 milyar, 500 milyon gibi), ancak bazı işletilen kamu alanlarından bu ücretler alınmamaktadır.
- Kamulaştırılan 1. Derece tarım alanları, projede sunulacak alanlar içindeyse ki öyle olmalı (çünkü baraj alanından 300 metre aşağı kottadır ve zaten sulanmaktadır), bu alanları kaldırmak proje amacına ters düşmektedir.
- Çevrede kamu elinde aynı kalite ve miktarda tarım alanı varken çiftçiye takas yöntemi önerilmemiştir.
- 1977 yılında drenaj kanalları yapılarak verimli topraklar haline getirilen alanlar şimdi kaldırılmaktadır.
- Kamulaştırılan alanlardaki malzemenin bir kısmı alınmayarak, ihtiyaç var denilerek ilave kamulaştırmalar yapılmaktadır.
- İnsanlar topraksız, evsiz, bırakılmakta, göçe zorlanılmakta ve işsiz bırakılmaktadır.
- Yaklaşık 2 milyon yıldan bu yana oluşan, bir daha geri gelmeyecek alüvyon (Tarım toprağı) alınmakta, ekonomik zarara, sosyal sorunlara yol açılmaktadır.

SONUÇ

İnsanlarımızın ihtiyaç duyduğu toprak, milyonlarca yıldan bu yana depolanan jeolojik bir oluşum olup, yeniden üretilmesi kesinlikle mümkün olmayan sınırlı bir kaynaktır. Toprak, tarımsal faaliyetlerin ve gıda maddelerinin temel üretim faktörleri olup, bunlar yoksa bitkisel üretim de, hayvansal üretim de mümkün değildir. Toprak ve su, toplumda huzurun kaynağıdır. Ülkemiz, dünyada toprak rezervi kalmayan 19 ülkeden biridir. İşlenebilir nitelikteki I., II., III. sınıf tarıma elverişli topraklarımız; sanayileşme, kentleşme, tuğla ve kiremit ocakları ve yeri yanlış seçilen bazı kamu yatırımları; erozyon, çoraklaşma vb. hatalı uygulamalarla yok edilmesine neden olunmakta Dalaman Akköprü Barajı örneğinde görüldüğü gibi baraj kil malzemesi gibi nedenlerle giderek azalmaktadır. Bu tür uygulamalar yüzünden insanlarımız ve çevre sağlığına önemli zararlar verilmekte, topraklarda telafi edilemeyecek bozulmalar olagelmekte, su havzaları kirlenmekte ve su kaynakları kurumaktadır. Tarım topraklarımızın amaç dışı kullanımı, toprak kaynaklarımız taşınarak ve çoraklaşarak heba olurken, yatırımların boşa gitmesi ile sosyo-ekonomik sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımları, mevcut olan yönetmeliğe rağmen engellenememekte ve fiili durumlar oluşturularak bu araziler hızlı bir şekilde bilinçsizce elden çıkmaktadır. Bir çok ülkede tarım topraklarını ve su havzalarını korumayı amaçlayan önlemlerin çok önceden alınmaya başlamasına karşılık, bugün hala ülkemizde, tarım arazilerinin büyük bir savurganlıkla kullanıldığı görülmektedir. Toprak koruma konusunda ülkemizde

proje ve pilot çalışma ölçeğinde önemli araştırma ve çalışmalar yapılmasına karşın ciddi anlamda toprak koruma stratejileri ve politikaları oluşturulamamıştır.

İnsan ile doğa arasında denge kurarak doğal kaynakları tüketmeden, gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasına imkan verecek şekilde bugünün ve geleceğin yaşamını ve kalkınmasını programlama anlamını taşıyan sürdürülebilir kalkınma gerçeğine ters düşen bu uygulamanın durdurulması gerekmektedir. Dalaman (Akköprü) barajı kil çekirdek dolgu için birinci sınıf tarım topraklarını alarak, jeolojik olarak bir daha geri gelmeyecek olan alüvyon örtünün kaldırılması işlemi; sosyal, ekolojik, ekonomik, mekansal ve kültürel boyutlarıyla değerlendirilmelidir.

-Kil alınan alanlar mutlaka düzeltilmeli, yıkım izleri silinmeli, yeni alanlar yerine eski alanlarda tabakalı halde bulunan kil katmanları ile çeşitli nedenlerle bırakılmış olan kısımlardaki topraklar alınmalıdır. Göl olması kaçınılmaz olan kısım taşeron firma tarafından düzeltilerek bir bütünlük arz edecek şekilde düzenlenmelidir.

-Kamulaştırılan alanlarda daha derin drenaj hendekleri açılarak kil alınmış alanların yine arazi olarak kullanımı sağlanmalıdır ve eski sahiplerine satılma koşulu konmalıdır.

-Dalaman (Muğla) ovasını oluşturan alüvyon örtünün, tarım topraklarının alınmaması,

-Kamulaştırma işleminin durdurulması,

-Dolgu barajlara alternatif yöntem (RCC veya katı dolgu, bu tür barajlarda Yatağan Termik Santrali ve Yeniköy Termik Santrali külünün kullanımı) uygulanması,

-Çevre tahribatının durdurulması,

-Ekolojik dengenin bozulmaması,

-Tarıma vurulan bu darbenin önlenmesi, tarımda dışa bağımlılığı destekler nitelikteki bu uygulamanın durdurulması,

-Sel baskını ve erozyona zemin hazırlanmaması,

-Çevrenin çoraklaştırılması, su dolu birer tehlikeli çukurlar ve sivrisinek yuvası haline getirilmesinin önlenmesi,

-Yöre insanını topraksız ve işsiz bırakan, insanlarda sosyal ve psikolojik sorunlara yol açan bu uygulamadan vazgeçilmesi,

-Kamulaştırma yoluyla toprakları ellerinden alınan ve yeteri kadar toprağı olmayan çiftçilikle uğraşanlara Anayasa gereği toprak verilmesi,

-Kamulaştırılan ancak, yeterli nitelikte ve miktarda malzeme olmadığı gerekçesiyle terk edilen alanların sahiplerine iade edilmesi,

-Kapatılmayarak devasa suni göl haline getirilen ve tüm Dalaman halkını tehdit eden sivrisinek üreme alanları haline getirilen alanların eski haline getirilmesi

-Malzeme alındıktan sonra devasa göl oluşturulan, sonra göl suyunu çekmek için kazılan 4 m kanalin mahalle içinden geçmesi dolayısıyla can ve mal güvenliği yönünden tehlike oluşturduğundan, kanalın çevresinin kapatılması, kaymaları önlemek için betonlanması gereklidir.

-Kil ocağı olarak kamulaştırılan ancak 2-3 yıldan bu yana malzeme alınmayan ve terk edilen alanların sahiplerine iade edilmesi,

-Baraj göleti temelinde karstlaşmanın yoğun olduğu kireçtaşı kütlelerinin bulunduğu, bunun yüzeyinin, su kil-toprak kullanılarak kaplanacağı söylentisi vardır. Karstik alanda betonla kaplamaya göre, kil kaplama emniyetli olmadığı halde, beton maliyeti arttırıyor düşüncesiyle tercihin ucuz tarım toprağını kullanmak yönünde yapılması, ilave kamulaştırmaların yapılacağı daha fazla tarım alanları yok edileceği anlamını taşımaktadır. Bu tercihin betonla kaplama şeklinde kullanılması ve tarım alanlarının amaç dışı kullanılması önlenmelidir.

Bir an önce Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gerekenler yapılmalıdır.